

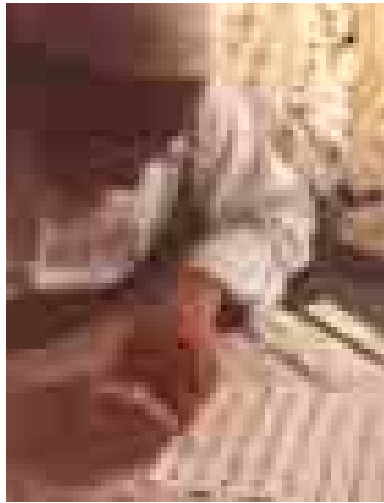

BİR KUR'ÂN HATTATI M. FAHREDDİN BİLGİÇ

1983 yılında çocuklarını okutmak için Adıyaman'dan gelerek Ankara Yenimahalle'ye taşındıkları vakit adını duymuştum Hattat Fahreddin Efendi'nin. Ankara Merkez İmam Hatip Lisesi'ne başladığımda Fahreddin Bey'in bir Kur'ân-ı Kerim yazdığını biliyordum. Aynı binada oturuyor olmamıza ve güzel sanatlara merakım olmasına rağmen Fahreddin Bey'le hiçbir şekilde teşrik-i mesâide bulunmadım. Tâ ki 1997 yılına kadar. O yıl, İlahiyat Fakültesi'ni bitirmek üzere iken Ezher mezunu ve pedagojik formasyonlarını tamamlamak için Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nde ders gören birkaç arkadaşın hat dersi için Fahreddin Bey'e gittiklerini öğrenmiştim. Ben de bu arkadaşlara katıldım ve böylece hat sanatına gecikmeli de olsa başlamıştım. Fahreddin Bey, hat dersi öncesin-

de diğer arkadaşların isteği üzerine, Feridüddin Attâr'ın *Pendnâme'sini* Farsçasından okutuyordu. Müteakiben de sırasıyla o günkü hat ödevlerimizi kâğıtlarımıza yazıyordu. Ben ilk olarak rik'a yazı ile başla-

dım. Diğer arkadaşlar bir müddet sonra derse gelediler ve ben tek başıma hocamdan ders almaya devam ettim. Rik'a sonrasında hocam beni nesihe başlattı. Hat sanatını sevmeme

rağmen derslerimin yoğunluğu nedeniyle fazlaca ilgilenemiyordum. Bununla birlikte hafta sonları öğle namazını müteakip o günkü ödevimi sadece bir defa yazarak hocamın yanına gidiyor ve yeni dersimi alıyordum. Bu arada hocamın tarifıyla de kendi mürekkebimi yapmayı öğrendim. Doktora derslerimin yoğunluğu ve de özellikle yurt dışına çıkışlarım artınca derslere ara vermek zorunda kaldım. Doktora bittikten sonra da Sivas'ta C. Ü. İlahiyat Fakültesi'nde görevlendirilince hat sanatıyla alakam tamamıyla koptu. Fakültemiz kütüphanesi görevlisi ve aynı zamanda kendisi de Fahreddin Bey'den meşk etmiş olan Cafer Kelkit Bey'in ısrarları üzerine komşumuz, hocamız ve çok sevdiğimiz büyüğümüz Hattat Fahreddin Hocamızın hayat hikâyesini siz değerli okuyucularımıza aktarmak istedim.

Adıyaman merkezde 10 Haziran 1928 yılında dünyaya gelen Mehmed Fahreddin Bilgiç, bir buçuk, iki yaşındayken, henüz 20 yaşında olan babası Mustafa Bey'i kaybetmiştir. Babasına dair çok fazla bir şey hatırlamayan Fahreddin Bey, Habib Bey isimindeki ağabeyi ile birlikte Şer'iyye Baş Kâtibliği yapmış olan dedeleri Mehmet Sadi Bey'in yanında büyümüşlerdir. Henüz dört yaşındayken ailesi Kâhta'nın Akçalı Köyüne taşınmıştır. İlkokula Kâhta'nın Narince Nahiyesi'nde başlamış, beşinci sınıfı Adıyaman'da tamamlamıştır. Bu arada ortaokulu ise dışarıdan vermiştir. Fahreddin Bey, kendisinin ifadesine göre daha ilkokul çağlarında resim sanatına oldukça fazla ilgi duymaktaymış. Zira gördüğü her şeyin resmini yapabilen Fahreddin Bey, daha ilkokul birinci sınıftayken be-

şinci sınıf öğrencilerinden çok daha güzel resimler çizebilmekteymiş. Yazı yazmaya ise dört, beş yaşlarında, okumasını bilmediği halde gördüğü yazıları taklit ederek başlamış.

Onun resme ve güzel yazıya kabiliyetinin olduğunu dedesi anlamış ve torununu yönlendirmeye başlamıştır. Mehmet Sadi Bey, diğer torunlarıyla birlikte başka çocuklara da "Yâ Fettah, Yâ Allah" gibi ifadeleri söyleyerek kurşun kalemle bunları yazmalarını istemiş, tabii olarak Fahreddin Bey diğerlerinden çok daha güzel yazılar yazarmış. Dedesi gençliğinde torununa yazısının güzelliğini devamlı vurgulayarak bir Kur'ân-ı Kerim yazmasını tembihlemiş ise de ne var ki Fahreddin Bey, dedesinin sağlığında onun istemiş olduğu gibi bir Kur'ân-ı Kerim yazamamıştır.

İlginçtir ki Fahreddin Bey'in hiç hocası olmamıştır. O, tamamen etrafında gördüğü ve bulabildiği yazıları taklitle kendi yazısını geliştirmiştir. Eskilerin tabiriyle tamamen hüdâ-yı nâbit bir halde hat sanatını geliştirmiş ender kimselerden birisidir. O, Hafız Osman Kur'ân-ı'na, Mevlitlere ve Niyâzî-i Mısrî'nin *Divânı*'na bakarak kendi yazısını ilerletmiştir.

1948 yılında askerlik vazifesi için İstanbul'a giden Fahreddin Bey, burada iki buçuk yıl askerlik vazifesi yapmıştır. Necip Fazıl Kısakürek'le ahablığı olan bir asker arkadaşı vasıtasıyla, o vakitler karalamış olduğu bir şiiri, büyük şaire göstermiştir. Necip Fazıl, Fahreddin Bey'in bu şiirini çok beğenmiş ve sadece bir yerini düzeltme ihtiyacı hissetmiştir. Ayrıca Anadolu'nun bağrından çıkan

bu gencin yazmış olduğu bu şiirine de hayret etmiştir.

Fahreddin Bey, askerlik sonrasında da hat çalışmalarına devam etmiştir. Fakat bu çalışmalar daha çok kendisini geliştirmeye yönelik olup, özellikle piyasaya yönelik bir gayreti olmamıştır.

İlk memuriyet hayatına henüz yirmi üç yaşındayken imam-hatiplikle başlayan Fahreddin Bey, Adıyaman Merkez'de Çarşı Camii olarak bilinen ve Abdülğanî Nablusî Efendi'nin gayretleriyle yaptırılan caminin içerisine cam üzerine Aşere-i Mübeşşere, Peygamber Efendimizin İsm-i Şerifleri ve Besmele gibi muhtelif yazılar yazmıştır.

Askerliği bitirip memuriyete atandıktan sonra Sabiha Hanım'la evlenmiş olan Fahreddin Bey'in bu evliliğinden beş kız ve dört erkek evladı olmuştur. Oğullarından Veysel Bey de babasının yolundan git-

mekte ve hat sanatıyla uğraşmaktadır.

Fahreddin Bey, imamlıktan sonra Maliye'ye geçmiş ve 1978 yılı Nisan ayında emekli oluncaya kadar bu işte çalışmıştır. Memuriyet hayatı boyunca, işten geldikten sonra evindeki masasına geçip, hat meşk et-

miştir. Bu arada onun piyasaya yönelik ilk yazıları Diyarbakır'a olmuştur. Bunun da oldukça ilginç bir hikâyesi vardır. Fahreddin Bey, 1974 yılında oğlunu Diyarbakır'da bir liseye kayıt için götürdüğünde, saati bozulmuş ve tamir ettirmek için bir saatçiye uğraması gerekmiştir. Saatini tamir ettiren dükkândaki hat levhalarını ilgiyle inceleyen Fahreddin Bey'in bu durumu, saatçi tarafından fark edilmiştir. Saatçi Fahreddin Bey'e hat sanatıyla ilgilenip ilgilenmediğini sormuş ve ondan olumlu cevap alınca, onu bir kitapçı komşusunun yanına götürmüştür. Bu şahıs Kısmet Kitabevi sahibi

Mehmet Acet'tir. Mehmet Bey, Fahreddin Bey'den bir iki numune yazmasını istemiş, müteakiben de o gün orada Fahreddin Bey'e dört ya da beş kitap yazımı siparişi verilmiştir. Fahreddin Bey, daha sonra da İstanbul'dan bir başka kitabevine yazılar yazacaktır.

Fahreddin Bey, meşhur Hattat Hamid'le 1977 yılında İstanbul'da Cağaloğlu'ndaki Resid Efendi Hanı'nın ikinci katındaki izbe bir hücrede karşılaşmıştır. Hocamızın anlattıklarına göre Hattat Hamid, orada yatıyor, oturuyor ve çalışıyormuş. Fahreddin Bey, yanında götürdüğü bazı çalışmalarını Hattat Hamid'e göstermiş ve Hattat Hamid, Fahreddin Bey'in yazılarını incelemiştir. Bu arada Hattat Hamid, Fahreddin Bey'e "Pekâlâ, bir yazı yazın da göreyim" demiş ve bunun üzerine de hemen bir yazı yazmıştır. Fahreddin Bey'in anlattıklarına göre o esnada Hattat Hamid'in yanında -hocamız onun kızı olduğunu söylediği- bir hanım bulunmaktadır. Bu hanım, Hattat Hamid'e Fahreddin Bey'in icâzeti hak edip etmediğini sormuş? Hattat Hamid de onun hak ettiğini söylemiştir. Böylece Fahreddin Bey, Hattat Hamid'den icâzetini almıştır. Müteakiben Fahreddin Bey, Hattat Hamid Bey'in öğrencisi olduğunu, yazmış olduğu birçok yazısında belirtecektir.

Bir hattat için en büyük bah-tiyarlık, herhalde baştan sona kadar bir Kur'ân-ı Kerim yazabilmektir. Dedesinin tavsi-

yeleri yerini bulacak ve Fahreddin Bey, tevâfuklu Kur'ân-ı Kerim'in yazımını, 1980 yılında Adıyaman'da tam bir yıl içerisinde bitirecektir. Bu Kur'ân-ı Kerim, Sıddık Dursun isimli bir şahıs için yazılmış olup, müteakiben de 1403/1983 yılında İstanbul'da basımı gerçekleştirilecektir.

Fahreddin Bey, müteakiben 1983 yılında Ankara'ya taşınmıştır. Aslında daha öncesinde hemen emekli olduktan sonra Kültür Bakanlığı tarafından Ankara'da sözleşmeli personel olarak istihdam edilmesi planlanmış, fakat ne var ki bu mümkün olmamıştır.

İlk Kur'ân-ı'nı yazdıktan sonra Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından kendisinden Resm-i Osmânî tarzında bir Kur'an-ı Kerim daha yazması istenmiş, bunun üzerine Fahreddin Bey, bu Kur'ân-ı da tam yedi ayda yazıp bitirmiştir. Kurum tarafından 1405/1985 yılında bastırılmış olan bu Kur'ân-ı Kerim, halen Diyanet İşleri Başkanlığı'nda mahfuzdur.

Yazılarında Fahrî imzasını kullanan Fahreddin Bey, rik'a, nesih, sülüs, ta'lik gibi muhtelif yazı çeşitlerinde pek çok yazı kaleme almış olup, yukarıda zikrettiğimiz gibi biri tevâfuklu olmak üzere iki Kur'ân-ı Kerim'inin dışında, *Evrâd-ı Fethiyye*, (Ankara 2006 ve 2008) gibi dua mecmuaları, Elif Be Cüzü, ilmihal kitapları, hilyeler, muhtelif sülüs levhalar, kitap kapakları ile bazı camilerin hatlarını ve de

muhtelif mezar taşlarının yazılarını yazmıştır. Ayrıca tespit edebildiğimiz kadarıyla Fahreddin Bey'in bir yazısı, I. Devlet Türk Süsleme Sanatları Sergisi'nde sergilenmiş ve bu sergiye katılan eserler Kültür Bakanlığı'nca müteakiben bastırılmıştır.

Fahreddin Bey, bir hocaya sahip olmaksızın kendisini geliştirerek bu seviyeye gelmiş, ender bir şahsiyettir. Hocasız yetiştirmesi, onun talebelerine karşı daha müşfik olmasına sebebiyet vermiş olmalı ki, ilerlemiş

yaşına rağmen, birçok öğrenci grubuna yıllardır sadece Allah rızası karşılığında hat derslerini vermeğe devam etmektedir. Fahreddin Bey, beş vakit namazını Özelif Camisinde eda etmekte, öğrencilerini özellikle öğle ve ikindi namazları sonrasında kabul etmektedir.

Kaynakça

* Dr.

İsmail Yazıcı, Hattat Hâmid Kitabı, İstanbul 2002. Mehmet Özel, Türk Süsleme Sanatları, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Baskı Yeri ve Tarihi Yok. Ramazan Güntay, "Yaşayan Hattatlarımız, Hattat Mehmed Fahreddin Bilgiç", Sebül, 22 Aralık 1978/21 Muharrem 1399, s. 12, 13.